

УДК 94 : 327 (477+438)

DOI: <http://doi.org/10.32589/2412-9321.32.2026.363220>

Igor DACKIV

доктор наук историчних, професор, професор катедри стосунків міжнародних
і дипломатії Західноукраїнський національний університет (Україна, Тернопіль)

e-mail: idatskiv@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8359-3937>

HISTORIA STOSUNKÓW UKRAIŃSKO-POLSKICH PO 1991 ROKU: ETAPY KSZTAŁTOWANIA SIĘ I PERSPEKTYWY ROZWOJU

Abstrakt

Celem artykułu jest kompleksowa analiza procesu kształtowania i rozwoju stosunków ukraińsko-polskich po 1991 roku, wyodrębnienie ich głównych etapów, określenie kluczowych czynników politycznych, gospodarczych, bezpieczeństwa i humanitarnych wpływających na dynamikę współpracy dwustronnej oraz nakreślenie perspektyw dalszego rozwoju strategicznego partnerstwa między Ukrainą a Polską w kontekście współczesnych wyzwań regionalnych i globalnych. **Metodologia** została opracowana w oparciu o kompleksowe podejście łączące analizę historyczno-porównawczą, systemową oraz porównawczo-prawną. Wykorzystano następujące metody: analiza historyczna – w celu identyfikacji uwarunkowań i etapów kształtowania stosunków ukraińsko-polskich; analiza dokumentalna i prawno-normatywna – do badania traktatów, umów oraz oficjalnych dokumentów politycznych; metoda porównawcza – do oceny dynamiki współpracy w sferze politycznej, gospodarczej i humanitarnej; podejście systemowe – w celu kompleksowej oceny wzajemnych powiązań czynników wpływających na stosunki dwustronne. Metodologia opiera się na połączeniu podejść jakościowych i ilościowych, co umożliwi kompleksową ocenę ewolucji i tendencji stosunków ukraińsko-polskich po 1991 roku. **Nowatorstwo naukowe.** Przeanalizowano dynamikę stosunków ukraińsko-polskich w okresie postradzieckim, zidentyfikowano kluczowe etapy i przemiany. Ustalono wzorce wpływające na dalszą integrację i współpracę obu państw. Określono główne czynniki kształtujące obecne tendencje oraz perspektywy ich rozwoju. **Wyniki badań.** Badanie pozwala stwierdzić, że stosunki ukraińsko-polskie po 1991 roku przebiegały przez kilka kolejnych etapów rozwoju: od tworzenia podstaw prawnych i instytucjonalizacji współpracy po pogłębianie partnerstwa strategicznego w sferze politycznej, gospodarczej, bezpieczeństwa oraz humanitarnej. Polska odgrywa kluczową rolę we wspieraniu integracji europejskiej i euroatlantyckiej Ukrainy, w szczególności poprzez udzielanie pomocy wojskowo-politycznej i humanitarnej. Równocześnie rozwój stosunków dwustronnych charakteryzuje się szeregiem wyzwań strukturalnych, w tym sporami historycznymi, sprzecznościami gospodarczymi oraz wpływem procesów polityki wewnętrznej obu państw. Dynamika współpracy wykazuje trwałą tendencję do pogłębiania partnerstwa strategicznego, co nabiera szczególnego znaczenia w kontekście współczesnych wyzwań bezpieczeństwa regionalnego i globalnego.

Słowa kluczowe: Ukraina, Rzeczpospolita Polska, stosunki międzynarodowe, współpraca, integracja europejska, bezpieczeństwo.

Igor ДАЦКІВ

доктор історичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин
та дипломатії Західноукраїнський національний університет (Україна, Тернопіль)

e-mail: idatskiv@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8359-3937>

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН ПІСЛЯ 1991 РОКУ : ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація

Метою статті є комплексний аналіз процесу становлення та розвитку українсько-польських відносин після 1991 року, виокремлення їх основних етапів, визначення ключових політичних,

економічних, безпекових і гуманітарних чинників, що впливали на динаміку двосторонньої співпраці, а також окреслення перспектив подальшого розвитку стратегічного партнерства між Україною та Польщею в умовах сучасних регіональних і глобальних викликів. **Методологію** здійснено на основі комплексного підходу, що поєднує історико-порівняльний, системний та порівняльно-правовий аналіз. Використовувалися методи: Історичний аналіз – для виявлення передумов і етапів становлення українсько-польських відносин. Документальний і нормативно-правовий аналіз – для вивчення договорів, угод та офіційних політичних документів. Порівняльний метод – для оцінки динаміки співпраці у політичній, економічній та гуманітарній сферах. Системний підхід – для комплексного оцінювання взаємозв'язку чинників, що впливають на двосторонні відносини. Методологія ґрунтується на поєднанні якісних і кількісних підходів, що дозволяє комплексно оцінити еволюцію та тенденції українсько-польських відносин після 1991 р. **Наукова новизна.** Досліджено динаміку українсько-польських відносин у пострадянський період із виділенням ключових етапів та трансформацій. Встановлено закономірності, що впливають на подальшу інтеграцію та співпрацю обох держав. Визначено основні фактори, що формують сучасні тенденції та перспективи їх розвитку. **Результати дослідження.** Дослідження дозволяє констатувати, що українсько-польські відносини після 1991 року проходили кілька послідовних етапів розвитку: від формування договірно-правової бази та інституціоналізації співпраці до поглиблення стратегічного партнерства в політичній, економічній, безпековій та гуманітарній сферах. Польща виступає ключовим чинником підтримки європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема через надання військово-політичної та гуманітарної допомоги. Разом із цим, розвиток двосторонніх відносин характеризується низкою структурних викликів, серед яких – історичні суперечності, економічні протиріччя та вплив внутрішньополітичних процесів обох держав. Динаміка співпраці демонструє стійку тенденцію до поглиблення стратегічного партнерства, що набуває особливої актуальності у контексті сучасних регіональних і глобальних безпекових викликів.

Ключові слова: Україна, Республіка Польща, міжнародні відносини, співпраця, євроінтеграція, безпека.

Ihor DATSKIV

Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor of the Department of International Relations and Diplomacy, Western Ukrainian National University (Ukraine, Ternopil)

e-mail: idatskiv@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8359-3937>

HISTORY OF UKRAINIAN-POLISH RELATIONS AFTER 1991: STAGES OF FORMATION AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

Abstract

The aim of the article is to provide a comprehensive analysis of the process of formation and development of Ukrainian-Polish relations after 1991, to identify their main stages, to determine the key political, economic, security, and humanitarian factors influencing the dynamics of bilateral cooperation, and to outline the prospects for the further development of strategic partnership between Ukraine and Poland in the context of contemporary regional and global challenges. **The methodology is based** on a comprehensive approach that combines historical-comparative, systemic, and comparative-legal analysis. The following methods were employed: Historical analysis – to identify the preconditions and stages of the formation of Ukrainian-Polish relations; Documentary and legal analysis – to study treaties, agreements, and official political documents; Comparative method – to evaluate the dynamics of cooperation in political, economic, and humanitarian spheres; Systemic approach – for a comprehensive assessment of the interconnections among factors influencing bilateral relations. The methodology relies on a combination of qualitative and quantitative approaches, allowing for a thorough assessment of the evolution and trends of Ukrainian-Polish relations after 1991. **Scientific Novelty.** The dynamics of Ukrainian-Polish relations in the post-Soviet period have been analyzed, with key stages and transformations identified. Patterns influencing the further integration and cooperation of both states have been established. The main factors shaping current trends and prospects for their development have been determined. **Research Results.** The study allows us to assert that Ukrainian-Polish relations after 1991 have undergone several successive stages of development: from the formation of a treaty-legal framework and the institutionalization of cooperation to the deepening of strategic partnership in political, economic, security, and humanitarian spheres. Poland acts as a key factor in supporting Ukraine's European and Euro-Atlantic

integration, particularly through the provision of military-political and humanitarian assistance. At the same time, the development of bilateral relations is characterized by a number of structural challenges, including historical disputes, economic contradictions, and the influence of domestic political processes in both states. The dynamics of cooperation demonstrate a stable tendency toward the deepening of strategic partnership, which becomes particularly relevant in the context of contemporary regional and global security challenges.

Keywords: Ukraine, Republic of Poland, international relations, cooperation, European integration, security.

Wstęp. Po ogłoszeniu niepodległości Ukrainy w 1991 roku stosunki ukraińsko-polskie nabrały jakościowo nowego wymiaru, przekształcając się z obciążonego trudnym dziedzictwem historycznym układu w formułę partnerstwa strategicznego między dwoma suwerennymi państwami. Rzeczpospolita Polska była jednym z pierwszych państw, które uznały niepodległość Ukrainy, a dalszy rozwój dialogu dwustronnego przebiegał w warunkach głębokich przemian geopolitycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, rozszerzenia Unia Europejska oraz Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego, a także kształtowania się nowej architektury bezpieczeństwa na kontynencie.

Na przestrzeni ponad trzech dekad stosunki ukraińsko-polskie przeszły kilka etapów kształtowania się – od budowy podstaw traktatowo-prawnych i instytucjonalizacji współpracy po pogłębianie partnerstwa politycznego, gospodarczego, humanitarnego i w sferze bezpieczeństwa. Szczególnego znaczenia nabrały one po wydarzeniach Rewolucja Godności oraz w warunkach zbrojnej agresji Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie, która rozpoczęła się w 2014 roku i przybrała pełnoskalowy charakter w 2022 roku. Polska stała się jednym z kluczowych partnerów Ukrainy w zakresie wsparcia wojskowo-politycznego, rzecznictwa na rzecz integracji europejskiej i euroatlantyckiej, a także w przyjęciu milionów ukraińskich uchodźców.

Jednocześnie rozwój stosunków ukraińsko-polskich wiąże się z szeregiem wyzwań, w tym z okresowymi napięciami w sferze pamięci historycznej, sporami gospodarczymi, kwestiami współpracy transgranicznej oraz wpływem czynników polityki wewnętrznej na dialog dwustronny. Złożoność i wielowymiarowość tych procesów determinują potrzebę kompleksowej analizy etapów kształtowania się relacji po 1991 roku, identyfikacji ich prawidłowości oraz określenia perspektyw dalszego rozwoju w warunkach transformacji regionalnego i globalnego systemu stosunków międzynarodowych.

Zatem aktualność podjętego badania wynika z potrzeby usystematyzowania głównych etapów ewolucji stosunków ukraińsko-polskich, wyjaśnienia czynników wpływających na ich dynamikę, a także sformułowania możliwych scenariuszy rozwoju partnerstwa strategicznego w kontekście współczesnych wyzwań bezpieczeństwa oraz europejskiej integracji Ukrainy.

Analiza najnowszych badań i publikacji. Wśród ukraińskich naukowców, którzy wnieśli wkład w badanie analizowanych przez nas zagadnień, można wyróżnić prace L. Zaszkiłniaka i M. Krukuna (Зашкілляк & Крикун, 2002, с. 752), L. Strilczuk (Стрільчук, 2013, с. 607), N. Czornej (Чорна 2014, с. 416), I. Dackiwa (Дацків, 2015, с. 201–205; Дацків, 2019, с. 141–148) oraz innych. W badaniach nad analizowanym problemem naukowym ważne miejsce zajmują również tematyczne zbiory o charakterze ogólnym, w szczególności «Ukraina w stosunkach międzynarodowych z krajami Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej» (Україна в ХХ столітті, 2001, с.310), «Ukraina i Polska – partnerstwo strategiczne. Historia. Teraźniejszość. Przyszłość» (Україна і Польща, 2002, с. 238), oraz inne. W publikacjach tych zamieszczono różnorodne materiały dotyczące głębokich transformacji europejskiej przestrzeni geopolitycznej, które miały miejsce pod koniec XX wieku i zapoczątkowały nowy etap relacji ukraińsko-

polskich. Omówiono w nich główne etapy współpracy obu stron oraz czynniki, które na nią wpływają.

Odrębną grupę w opracowanej historiografii stanowią prace polskich badaczy, wśród których na szczególną uwagę zasługują badania J. Drausa (Draus, 2010, s. 32–41), W. Zajączkowskiego (Zajączkowski, 1998, s. 39–52), B. Berdyczowskiej (Berdyczowska, 2010), A. Mieszka (Mieszka, 2004) oraz innych.

Celem artykułu jest kompleksowa analiza procesu kształtowania się i rozwoju stosunków ukraińsko-polskich po 1991 roku, wyodrębnienie ich głównych etapów, określenie kluczowych czynników politycznych, gospodarczych, bezpieczeństwa i humanitarnych, które wpływały na dynamikę współpracy dwustronnej, a także zarysowanie perspektyw dalszego rozwoju partnerstwa strategicznego między Ukrainą a Rzeczpospolitą Polską w warunkach współczesnych wyzwań regionalnych i globalnych.

Kluczowe zadania badawcze: przeanalizować uwarunkowania kształtowania się stosunków ukraińsko-polskich po 1991 r.; wyodrębnić główne etapy powstawania i rozwoju współpracy dwustronnej; zarysować perspektywy dalszego rozwoju stosunków ukraińsko-polskich.

Metody i metodologia przeprowadzonego badania. Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o podejście kompleksowe, łączące analizę historyczno-porównawczą, systemową oraz porównawczo-prawną. Wykorzystano następujące metody: Analiza historyczna – w celu zidentyfikowania uwarunkowań i etapów kształtowania się stosunków ukraińsko-polskich. Analiza dokumentalna i normatywno-prawna – do badania traktatów, porozumień i oficjalnych dokumentów politycznych. Metoda porównawcza – do oceny dynamiki współpracy w sferze politycznej, gospodarczej i humanitarnej. Podejście systemowe – do kompleksowej oceny wzajemnych zależności czynników wpływających na relacje dwustronne. Metoda prognostyczna – do określenia perspektyw rozwoju partnerstwa strategicznego w warunkach współczesnych wyzwań. Metodologia opiera się na połączeniu podejść jakościowych i ilościowych, co pozwala kompleksowo ocenić ewolucję i tendencje stosunków ukraińsko-polskich po 1991 roku.

Przedstawienie i omówienie materiałów badawczych. Na poziom międzypaństwowy relacje między Ukrainą a Rzeczpospolitą Polską wyniósł wizyta w Kijowie 13 października 1990 roku ministra spraw zagranicznych Polski Krzysztofa Skubiszewskiego. Podpisano wówczas Ukraińsko-Polską Deklarację o Przyjaźni i Współpracy, która zawierała wszelkie cechy umowy międzypaństwowej (Ільчук, 2014, s. 334).

1 grudnia 1991 roku rząd Ukrainy poddał kwestię potwierdzenia Aktu Niepodległości pod ogólnonarodowe głosowanie. 2 grudnia Rzeczpospolita Polska była pierwszym państwem, które uznało niepodległość Ukrainy.

Zatem ogłoszenie niepodległości Ukrainy, przemiany w globalnym układzie geopolitycznym na początku lat dziewięćdziesiątych oraz przewyciężenie bipolarnego podziału stosunków międzynarodowych stworzyły szczególne warunki dla przejścia działalności dyplomatycznej Ukrainy i Rzeczypospolitej Polskiej na nowy poziom (Биркович, 2009 s. 75).

Jednym z najpilniejszych wyzwań, przed którymi stanęły rządy niepodległych państw, było ukształtowanie i rozwinięcie relacji międzypaństwowych, co miało umożliwić określenie priorytetów przyszłego kursu polityki zagranicznej państwa.

W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych, realizując program polityki zagranicznej przyjęty przez Radę Najwyższą Ukrainy, ukraińska dyplomacja stopniowo wyznaczała kluczowe kierunki i priorytety swojej aktywności, precyzowała cele oraz zadania, a także określała perspektywy krótko- i długoterminowe.

Podstawy relacji dyplomatycznych między Ukrainą a Polską były sukcesywnie utrwalane w Konstytucji Ukrainy, ustawach Ukrainy «O służbie państwowej» i «O służbie

dyplomatycznej», w Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z 1961 roku, Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z 1963 roku oraz w innych aktach prawnych (Биркович, 2009, s. 75–76).

Zdaniem Wacława Czigaka relacje między Ukrainą a Rzeczypospolitą Polską opierały się na pięciu wspólnych dla obu państw determinantach: 1) strategiczno-geograficznej, 2) polityczno-obronnej, 3) ekonomiczno-gospodarczej, 4) społeczno-demograficznej oraz 5) tradycyjno-historycznej (Ільчук, 2014, s. 335–336).

W nowych realiach geopolitycznych przekształcającej się Europy oba państwa dążyły do kształtowania relacji o charakterze przyjaznym i partnerskim, opartych na wzajemnych korzyściach. To właśnie w tym okresie powstały fundamenty dalszej, konstruktywnej współpracy ukraińsko-polskiej, które w kolejnych latach umożliwiły osiągnięcie poziomu porozumienia i strategicznego partnerstwa.

Istotnym krokiem w kształtowaniu nowego modelu współpracy dwustronnej była pierwsza oficjalna wizyta Prezydenta Ukrainy Leonida Krawczuka w Rzeczypospolitej Polskiej w maju 1992 roku. Zapoczątkowała ona praktykę regularnych spotkań ukraińsko-polskich na najwyższym szczeblu. W trakcie tej wizyty, 18 maja 1992 roku, podpisano podstawowy traktat o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy między oboma państwami.

Stanowisko Polski wobec Ukrainy jednoznacznie wyraził podczas wizyty w Kijowie w dniach 9–11 lutego 1994 roku minister spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Geremek: «Naszym interesem jest wzmocnienie niepodległości Ukrainy i Białorusi, w przeciwnym razie Polska stanie się ostatnią twierdzą, «polem bitwy» między Wschodem a Zachodem, co byłoby dla nas niekorzystne» (Україна, 2002, s. 284).

Ukraina była również zainteresowana pełnym uczestnictwem w strukturach Inicjatywy Środkowoeuropejskiej (ISE), której członkiem stowarzyszonym była od 1994 roku. Polska, przewodnicząca wówczas ISE, poparła to dążenie Ukrainy podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich ISE w Krakowie w kwietniu 1995 roku oraz w trakcie dwustronnych konsultacji ukraińsko-polskich w Warszawie w lipcu 1995 roku (Киридон, 2012 s. 4).

Relacje ukraińsko-polskie osiągnęły poziom partnerstwa strategicznego po podpisaniu w maju 1997 roku przez prezydentów – Leonida Kuczmy i Aleksandra Kwaśniewskiego – Wspólnej Deklaracji «Ku Porozumieniu i Jedności».

Partnerstwo strategiczne oznacza przede wszystkim zbieżność stanowisk w kluczowych kwestiach bezpieczeństwa międzynarodowego oraz integracji z strukturami europejskimi i euroatlantyckimi. W efekcie nastąpiła intensyfikacja kontaktów na wszystkich szczeblach – państwowym, międzybranżowym, biznesowym, naukowym i kulturalnym. Swoją działalność ożywił również Komitet Konsultacyjny, któremu powierzono funkcję koordynatora wszystkich form współpracy ukraińsko-polskiej.

Po objęciu władzy przez prezydenta Wiktora Juszczenkę i początkowym entuzjazmie nie tylko wśród polskich polityków, ale także w wyniku nagłej zmiany stereotypów Polaków wobec Ukraińców, nadszedł czas zmierzenia się z realiami wynikającymi z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Perspektywa wejścia Polski do strefy Schengen zmusiła oba państwa do podjęcia działań mających na celu zminimalizowanie skutków ograniczeń w ruchu przygranicznym. Jednym z takich rozwiązań była umowa o małym ruchu granicznym, umożliwiająca swobodne przekraczanie granicy na podstawie specjalnych dokumentów. Porozumienie to dotyczyło przede wszystkim osób zamieszkujących w strefie przygranicznej o szerokości 30 kilometrów. Strona ukraińska utrzymała przy tym asymetrię w wymogach wizowych wobec obywateli polskich, odmawiając wprowadzenia wiz (Єндрашик, 2018).

Bardzo istotnym, choć w dużej mierze symbolicznym wydarzeniem w relacjach polsko-ukraińskich było odsłonięcie 24 czerwca 2005 roku Memoriału Lwowskich Orłąt. Podczas uroczystości zainaugurowano także pomniki poświęcone francuskim piechurkom i amerykańskim lotnikom, którzy przez prawie dziesięć lat byli źródłem konfliktu (Jędraszczyk, 2004). Władze Lwowa zgodziły się jedynie na rekonstrukcję kamiennych lwów i miecza, mimo że członkowie rady miejskiej uważali je za symbole polskiej dominacji na Ukrainie.

Kolejne lata cechowały się zmniejszoną intensywnością spotkań dyplomatycznych. Ukraina nieustannie zmagala się z kryzysami gazowymi oraz wewnętrznymi gramami politycznymi, a nowe wybory parlamentarne pogłębiły niestabilność w kraju. Pod koniec lutego 2006 roku prezydent Lech Kaczyński odbył oficjalną wizytę na Ukrainie. Podczas wizyty prowadził rozmowy z głową państwa – Wiktorem Juszczenką, premierem Jurijem Jechanurowem oraz liderką Bloku Julii Tymoszenko, a także złożył kwiaty przy Pomniku Ofiar Wielkiego Głodu 1932–1933, grobach polskich żołnierzy oraz przy pomniku ukraińskiego poety Wasyla Stusa. Sukcesem dla Polski było przyjęcie przez Parlament Europejski raportu, którego głównym autorem był europoseł Michał Kamiński (wówczas przedstawiciel partii «Prawo i Sprawiedliwość»). Dokument ten zalecał Unii Europejskiej określenie wyraźnych perspektyw członkostwa dla Ukrainy (Єндрашчик, 2018).

Przełomowymi momentami w relacjach ukraińsko-polskich okazały się wojna hybrydowa w 2014 roku oraz pełnoskalowa inwazja Rosji w 2022 roku. W tym czasie Polska była jednym z pierwszych państw, które potwierdziły swój status sojusznicy, udzielając Ukrainie wsparcia w zakresie bezpieczeństwa oraz przyjmując dużą liczbę uchodźców uciekających przed rosyjską agresją. Od samego początku konfliktu w 2014 roku Polska zajęła stanowcze stanowisko w sprawie potępienia okupacji Krymu oraz części obwodów donieckiego i ługańskiego, co stanowiło istotny sygnał międzynarodowej solidarności z Ukrainą.

Pełnoskalowe działania wojenne Rosji określiły nowe zadania dla obu państw w zakresie koordynacji wysiłków i zasobów, mające na celu powstrzymanie agresji i ochronę integralności terytorialnej Ukrainy. Dla Polski wsparcie Ukrainy oznacza przede wszystkim obronę europejskich wartości demokratycznych i liberalnych, będących fundamentem zjednoczonej Europy oraz kolektywnego Zachodu. Ponadto Polska pozostaje jednym z kluczowych orędowników interesów Ukrainy na forum międzynarodowym i w geopolitycznych negocjacjach, w szczególności w zakresie wspierania procesu integracji Ukrainy z strukturami europejskimi i euroatlantyckimi (Kuchabcki, 2025).

Polska stała się jednym z czołowych zachodnich dostawców broni dla Sił Zbrojnych Ukrainy. W lutym 2022 roku rząd Polski podjął decyzję o nieodpłatnym przekazaniu Ukrainie sprzętu wojskowego z własnych zasobów armii. Z początkiem pełnoskalowej wojny polska pomoc wojskowo-techniczna dla Ukrainy zaczęła dynamicznie rosnąć. Wydarzenie to zainicjowało cykl kolejnych posiedzeń Kontaktowej Grupy Wsparcia Ukrainy, w efekcie których ogłoszono dostawy licznych jednostek sprzętu opancerzonego oraz dział i artylerii raketowej. Na początku 2023 roku wartość polskiej pomocy wojskowej dla Ukrainy znacząco wzrosła (Żelichowski & Tichonenko, 2023, s. 65).

Od początku pełnoskalowej agresji Rosji Polska aktywnie uczestniczy w udzielaniu Ukrainie wsparcia ekonomicznego. W 2022 roku Ministerstwo Rozwoju i Technologii we współpracy z Polską Agencją Inwestycji i Handlu rozpoczęło rekrutację polskich firm zainteresowanych odbudową eksportu oraz udziałem w procesie odbudowy Ukrainy. W odpowiedzi wpłynęły setki zgłoszeń od przedsiębiorstw z różnych sektorów, w tym budownictwa, przemysłu maszynowego, IT oraz farmaceutycznego, które chcą aktywnie uczestniczyć w tym przedsięwzięciu (Żelichowski & Tichonenko, 2023, s. 66).

Wnioski. W ten sposób kluczowymi czynnikami kształtowania relacji ukraińsko-polskich stały się zmiany geopolityczne ostatniej dekady XX wieku, takie jak przewyższenie rywalizacji Wschód–Zachód, upadek komunizmu oraz zwrot wielu państw ku wartościom demokratycznym. Rozpad Związku Radzieckiego i pojawienie się na arenie międzynarodowej nowych, niepodległych państw postradzieckich spowodowały w społeczności światowej rewaluację priorytetów oraz osłabienie wieloletniej dominacji rosyjskiej w „przestrzeni eurazjatyckiej”.

Niniejsze badanie pozwala wysunąć następujące wnioski: stosunki ukraińsko-polskie po 1991 roku przeszły kilka wyraźnie zaznaczonych etapów rozwoju – od tworzenia podstaw traktatowo-prawnych i instytucjonalizacji współpracy po pogłębianie partnerstwa strategicznego w sferze politycznej, gospodarczej, bezpieczeństwa i humanitarnej. Polska odgrywa kluczową rolę we wspieraniu europejskiej i euroatlantyckiej integracji Ukrainy, a także w udzielaniu pomocy wojskowo-politycznej i humanitarnej. Jednocześnie rozwój stosunków dwustronnych towarzyszy szeregowi wyzwań, w tym historycznym sporom, kwestiom gospodarczym oraz wpływowi czynników polityki wewnętrznej obu państw. Dynamika współpracy wykazuje trwałą tendencję do pogłębiania partnerstwa strategicznego, zwłaszcza w warunkach współczesnych regionalnych i globalnych wyzwań bezpieczeństwa.

W kontekście perspektyw dalszych badań wskazane jest przeprowadzenie pogłębionej analizy wpływu pamięci historycznej i opinii publicznej na dialog dwustronny. Należy dokładniej zbadać rolę współpracy regionalnej i transgranicznej w umacnianiu partnerstwa strategicznego. Warto opracować modele prognostyczne rozwoju stosunków ukraińsko-polskich w kontekście integracji europejskiej oraz nowych wyzwań w zakresie bezpieczeństwa.

Takie kierunki pozwolą kompleksowo ocenić potencjał i ograniczenia partnerstwa ukraińsko-polskiego, a także przyczynią się do sformułowania rekomendacji na rzecz dalszego wzmocnienia relacji dwustronnych.

Conflict of Interest

The authors declare no conflicts of interest.

Use of Artificial Intelligence

No artificial intelligence tools or materials were used in the manuscript.

REFERENCES

- Berdychowska B. & Wujec H. (2010, 24 sierpnia). Idee spuszczone ze smyczy. W rocznice Aktu Niezależności Ukrainy. *Gazeta Wyborcza* [in Polish]
- Byrkovych, T. I. (2009). Pryntsypy dyplomatychnykh vidnosyn mizh Ukrainoiu ta Polshcheiu u suchasnyi period. *Humanitarni nauky*, 1, 75–78. [in Ukrainian]
- Chorna, N. (2014). *Ukraina i Polshcha: istoriohrafiiia vidnosyn (kin. XX – poch. XXI st.)*. Vinnytsia: PP Baliuk I.B. [in Ukrainian]
- Datskiv, I. (2015). Stanovlennia ukraińsko-polskykh dyplomatychnykh vidnosyn naprykintsi XX stolittia. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Istoriiia*, 2 (ch 2), 201–205 [in Ukrainian]
- Draus, Ya. (2010). Doslidzhennia polsko-ukraińskykh stosunkiv u 1991–2008 rokakh: narys problematyky Chornomorskyi litopys. *Naukovi zhurnal*, 1, 32–41 [in Ukrainian]

- Ichuk, I. (2014). Istorychni ta heostrategichni peredumovy stanovlennia Ukrainko-polskykh vzaiemyn u novomu heopolitychnomu prostori (kinets 1980-kh – pochatok 1990-kh rr.). *Ukraina-Yevropa-Svit. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. Seriia: Istorii, mizhnarodni vidnosyny*, 13, 329–338 [in Ukrainian]
- Kubatskyi, O. V. (2025). *Suchasni ukraïnsko-polski vidnosyny: protyrichchia ta soiuznytstvo*. [in Ukrainian]
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17106982>
- Kyrydon, A. (2012). Ukraina – Polshcha: suchasnyi stan i perspektyvy uzghodzhennia zovnishnopolitychnykh oriietyriv. *Istorii Ukrainy*, 13–14 (749–750), 3–9. [in Ukrainian]
- Rudych, F. (red.) (2002). *Ukraina v suchasnomu heopolitychnomu vymiri : teoretychni i prykladni aspekty*. K.: MAUP. [in Ukrainian]
- Strilchuk, L. V. (2013). *Ukraina–Polshcha: vid dobrosusidskykh vidnosyn do stratehichnogo partnerstva (kinets XX – pochatok XXI st.): monohrafiia*. Lutsk: Volynski starozhytnosti [in Ukrainian]
- Tarasenko, V. (2023). Ukraïnsko-polska humanitarna spivpratsia: suchasnyi stan ta perspektyvy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Mizhnarodni vidnosyny*, 57(1), 80–86. [in Ukrainian]
- Zaionchkovskyi, V. (1998). Vostochnaia Evropa v polskoi dyplomaty. *Pro et Contra*, 2, 39–52. [in Ukrainian]
- Zaretska, T. I. (2002). Ukraina i Polshcha – stratehichne partnerstvo. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*, 7, 214–220. [in Ukrainian]
- Zashkilniak L. O., & Krykun M. H. (2002). *Istorii Polshchi: vid naidavnishykh chasiv do nashykh dniv*. Lviv. [in Ukrainian]
- Zhelikhovskyi, S., & Tykhonenko, I. (2023). Zovnishnopolitychni initsiatyvy Respubliki Polshcha na pidtrymku Ukrainy u rosiïsko-ukraïnskii viini. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*, 61–71. [in Ukrainian]
- Yendrashchuk, K. (2018). Vid stratehichnogo partnerstva do prahmatyzmu: polsko-ukraïnski stosunky v 2005–2017 rr. *Umanska starovyna*, 5 [in Ukrainian]
<https://doi.org/10.31499/2519-2035.5.2018.146753>
- Jędraszczyk K. (2004). *Cmentarz czy panteon? Konflikt wokół Cmentarza Orłq Lwowskich. Poznańskie Studia Wschodoznawcze*. Poznań, 2004. [in Polish].
- Meszka, A. (2018, 24 Mar). *Stosunki polsko-ukraïnskie w latach 1989–2004*. [in Polish]

Дата надходження до редакції 08. 01. 2026
Ухвалено до друку 22.01.2026

